

BOKSLUT 2018

INNEHÅLL

Verksamhetsberättelse.....	3
Intäkts- och kostnadskalkyl.....	8
Balansräkning.....	9
Finansieringsanalys.....	11
Bilagorna till bokslutet.....	12
1. Principer för upprättande av bokslut och uppgifternas jämförbarhet.....	12
2. Utfallet av dispositionsplanen för fondens medel eller av budgeten som fastställts för fonden.....	13
3. Specifikation av personalkostnaderna.....	14
4. Grunderna för avskrivningar enligt plan och ändringarna i dem.....	15
5. Avskrivningar av anläggningstillgångar och övriga utgifter med lång verkningstid.....	16
6. Finansiella intäkter och kostnader.....	17
7. Lån som beviljats ur fonden.....	17
8. Värdepapper och placeringar i form av eget kapital.....	18
9. Finansiella poster och skulder i balansräkningen.....	43
10. Statsborgen och -garantier samt övriga ansvarsförbindelser.....	44
11. Fonderade medel i balansräkningen:.....	48
12. Fonderade medel som inte ingår i balansräkningen.....	48
13. Förändringar i skulden.....	48
14. Maturitetsfördelning och duration avseende skulden.....	48
15. Övriga kompletterande uppgifter som är nödvändiga för lämnande av riktiga och tillräckliga uppgifter: Riskhantering.....	49
Underskrifter.....	51

VERKSAMHETSBERÄTTELSE 1.1.–31.12.2018

1. Verksamhetsberättelse

1.1 Ledningens översikt över verksamheten

Statens Pensionsfond i Finland (VER) har fått och fortsätter att få allt större betydelse när det gäller att balansera upp utgifterna i statens pensionssystem. Pensionsutgifterna i statens pensionssystem uppgick till drygt 4,6 miljarder euro år 2018. Eftersom VER betalar 40 procent av dessa utgifter till statsbudgeten, var VER:s överföring till budgeten år 2018 knappt 1,9 miljarder euro.

Det belopp som fonden överför till statsbudgeten varje år är klart högre än beloppet av de avgiftsintäkter som inflyter till VER. Budgetöverföringen blir för varje år allt större i förhållande till premieinkomsten, och detta påverkar i hög grad hur fondens storlek utvecklas. Framför allt premieinkomstutvecklingen är i framtiden även förknippad med osäkerhetsfaktorer.

Det ekonomiska läget har utvecklats positivt under de senaste åren, men mot slutet av år 2018 såg man tydliga tecken på en vändning mot det sämre. Den ekonomiska tillväxten började avmattas i Europa och i många tillväxtländer, och även Finland började uppvisa svagare tillväxtsiffror trots att sysselsättningen fortfarande utvecklades i positiv riktning. I USA fortsatte den relativt starka ekonomiska utvecklingen, och recessionsprognoserna har skjutits fram upprepade gånger.

År 2018 var allmänt taget det svagaste året på många år på placeringsmarknaden. Under räkenskapsperioden förekom inga direkta kollapsar av den typen som man upplevde för ungefär tio år sedan under den så kallade finanskrisen, men både aktiemarknaden och många räntemarknader uppvisade en negativ avkastning. I en situation som denna är det svårt för en placerare att avvärja en svag totalavkastning ens genom en diversifierad portfölj. Avkastningen försämrades avsevärt ännu alldeles i slutet av året när aktiemarknaden sjönk i flera länder. Efter djupdykningen i december återhämtade sig marknaden rätt så snabbt i början av 2019.

Statens Pensionsfonds placeringar gav 2018 en avkastning på -3,4 procent beräknat enligt marknadsvärde. Den reala avkastningen var -4,5 procent. Vid VER fäster man störst vikt vid avkastningar på längre sikt. Särskild fokus läggs på den rullande 10-årsavkastningen, som man följer synnerligen noggrant även vid finansministeriet. Medelvärdet av den årliga avkastningen under 2009–2018 var nominellt sett 6,4 och realt sett 5,2 procent. De motsvarande siffrorna för de fem senaste åren, 2014–2018, var 4,4 och 3,8 procent.

Av de stora tillgångsklasserna avkastade de likvida ränteplaceringarna -1,9 procent och de noterade aktieplaceringarna -7,4 procent år 2018. De icke-likvida placeringarna gav däremot genomgående en bra avkastning. Avkastningen på andra än likvida ränteplaceringar (private credit-fonder och direkta lån) var 8,4 procent, medan placeringarna i kapitalfonder avkastade 13,4 procent och de onoterade aktieplaceringarna 7,3 procent. Avkastningen på alla placeringar i fastighetsfonder var 5,1 procent och avkastningen på onoterade fastighetsfonder 11,1 procent (TWR). Placeringarna i infrastrukturfonder gav en avkastning på 11,2 procent. Hedgefonderna avkastade -2,5 procent och riskpremieplaceringarna, vars andel av portföljen är mindre än en procent, -10,3 procent.

Eftersom de icke-likvida placeringarna var så gott som de enda placeringarna som gav en god avkastning år 2018 försämrades totalavkastningen ovanligt mycket av det faktum att möjligheterna att göra icke-likvida placeringar varit begränsade med anledning av lagstiftningen om VER.

VER:s placeringsportfölj hade i slutet av 2018 ett marknadsvärde på 18,5 miljarder euro (19,6 miljarder år 2017). Placeringarna fördelade sig enligt följande: ränteplaceringar 38,4 procent, aktier 47,2 procent och övriga placeringar 9,9 procent. Inverkan av derivat var 4,5 procent. Enligt det långsiktiga avkastningsmål som finansministeriet satt upp ska fonden på lång sikt ge en större avkastning än kostnaden för statens skuld. Under de tio senaste åren har VER:s avkastning i genomsnitt varit 4,5 procentenheter högre än medelkostnaden för statsskulden. Under den tid verksamheten har bedrivits i sin nuvarande form från år 2001 har avkastningen på VER:s placeringar till marknadsvärde varit drygt 5 miljarder euro större än medelkostnaden för den motsvarande statsskulden under samma tid.

Enligt det operativa resultatmål som fastställts av finansministeriet ska den riskkorrigerade avkastningen av VER:s placeringsverksamhet överstiga avkastningen av det jämförelseindex som anges i fondens placeringsplan. VER:s placeringsplan innehåller två jämförelseindex: ett detaljerat, skräddarsytt index och ett 50/50-index för den globala ränte- och aktiemarknaden. Det s.k. Sharpe-talet, som anger den riskkorrigerade avkastningen, är dock inte en fungerande mätare när avkastningen är negativ. TWR-avkastningen, som ska användas i indexjämförelsen av VER:s totala portfölj, var -3,4 procent medan jämförelseindexets avkastning var -4,2 och 50/50-indexets avkastning -2,7 procent. Beloppet av influtna pensionsavgifter och därmed jämförbara inkomster uppgick till statsbudgeten, 1 859 (1 827) miljoner euro, från detta blir VER:s nettoavgiftsintäkter -434 (-401) miljoner euro.

Verksamhetskostnaderna uppgick år 2018 till 7,1 (7,0) miljoner euro, dvs. 0,04 procent av det genomsnittliga kapitalet under året. Vid årets slut hade VER 24 anställda. VER satsar på personalens yrkeskunnighet

och erbjuder goda möjligheter att utveckla yrkeskunnigheten, vilket är viktigt med tanke på både målet att uppnå goda placeringsintäkter och riskhanteringen.

Enligt lagen om statens pensionsfond (2006/1297) är fonderingsmålet för statens pensionssystem 25 procent. I slutet av 2018 uppgick statens pensionsansvar till 92,1 miljarder euro, och fonderingsgraden var därmed cirka 20 procent. Statens Pensionsfonds måluppställning på lång sikt har precisrats i fondens strategi, som godkändes år 2016. I strategin fastställs också de principer enligt vilka placeringsportföljens risknivå och grundallokering ska härledas ur fonderingsmålet, med beaktande av det långsiktiga avkastningsmål som finansministeriet bestämt. Enligt strategin strävar man efter att uppnå det lagstadgade fonderingsmålet på 25 procent senast år 2033. Detta förutsätter att utvecklingen i nettoavgiftsintäkterna hålls nära den uppskattade nivån och att den reala avkastningen på placeringarna hålls på en relativt god nivå. I sin strävan efter en tillräcklig långsiktig avkastning godkänner VER en kortsiktig placeringsrisk. VER bibehåller dock den breda diversifieringen i portföljen och kontrollerar dessutom marknadsriskerna aktivt med hjälp av såväl konstantinstrument som derivat.

Statens Pensionsfonds centrala riktlinjer för ansvarsfull placering ingår i de principer för ansvarsfull placering som VER:s styrelse godkände år 2016. Vid VER innebär ansvarsfull placering att placerarens ansvar beaktas effektivt och konsekvent. Detta gör man genom att följa målbolagens ansvarsfullhet och hållbara utveckling och föra en dialog om denna verksamhet både med bolagen i fråga och med utomstående kapitalförvaltare.

Hörnstenar när det gäller ansvarsfull placeringsverksamhet är att respektera FN:s principer för ansvarsfulla investeringar (UNPRI) och internationella normer (FN:s Global Compact) samt att uppnå transparens med hänsyn till ansvarsaspekterna i VER:s placeringsverksamhet och i alla placeringskategorier.

VER beaktar i sin verksamhet kraven på att stävja klimatförändringen och därmed behovet av att mäta, rapportera och minska koldioxidavtrycket av placeringarna. VER har sedan år 2015 mätt koldioxidavtrycket av sina direkta aktieplaceringar. Koldioxidavtrycket för år 2018 beräknas under år 2019. Under år 2018 fördjupade VER medvetenheten om de direkta aktieplaceringarnas ansvarsfullhet genom att mäta dessa placeringars ESG-poäng och positiva miljöeffekt.

Principerna för ansvarsfull placering iaktas i VER:s samtliga placeringskategorier. Verkställandet kan variera mellan olika tillgångsklasser, eftersom möjligheterna att tillämpa principerna i de olika placeringskategorier varierar. VER har under flera möten med representanter för de fonder och bolag som ingår i placeringsportföljen fört fram ESG-frågor och har även deltagit aktivt i de finländska portföljbolagens bolagsstämmor.

1.2 Statens Pensionsfond i Finland (VER) och dess förvaltning

Statens Pensionsfond i Finland (VER), som inrättades 1990, är en fond som står utanför statsbudgeten. Med hjälp av VER förbereder sig staten på finansieringen av framtida pensioner och strävar efter att jämna ut pensionsutgifterna under olika år. VER är en buffertfond. Fondens medel används inte direkt till att betala ut pensioner, utan alla pensioner inom statens pensionsystem betalas ur de anslag som reserverats i statsbudgeten. Från Statens Pensionsfond överförs årligen till statsbudgeten ett belopp som utgör 40 procent av statens årliga pensionsutgift.

VER är en placeringsorganisation som har till uppgift att förvalta de medel som anförtros denna. VER har utlokaliserat stödfunktioner såsom kalkyleringen av risker och avkastning samt bokföringen av placeringsverksamheten (OP Kapitalförvaltning Ab), uppgifter inom ekonomi- och personalförvaltningen (Palkeet) samt dataadministrationen (Statens center för informations- och kommunikationsteknik). Tjänsterna för förväring och clearing av VER:s värdepapper produceras av Danske Bank.

Sedan 2013 har uppgifterna i anslutning till insamlingen och indrivningen av statliga arbetsgivares pensionsavgifter skötts av Keva på det sätt som fastställs i lag. VER betalar omkostnaderna för skötseln av de i lag angivna uppgifterna till Keva. Omkostnadsbeloppet fastställs årligen av finansministeriet. År 2018 var det 16,9 miljoner euro (17,6 miljoner euro år 2017).

1.2.1 FINANSMINISTERIETS STYRNING OCH TILLSYN

Enligt lagen om statens pensionsfond ansvarar finansministeriet för den allmänna styrningen och tillsynen över fonden, och ministeriet har rätt att utfärda allmänna föreskrifter om organiseringen av fondens förvaltning, fondens ekonomiadministration och fondens placeringsverksamhet. Enligt den gällande föreskriften (3.3.2016) ska minst 35 procent av VER:s placeringar vara ränteplaceringar, medan aktieplaceringarna får uppgå till högst 55 procent och kategorin övriga placeringar till högst 12 procent av portföljens värde. Fastighetsplaceringarna ska göras som fondplaceringar eller motsvarande indirekta placeringar.

1.2.2 STYRELSEN

Finansministeriet utser VER:s styrelse, som ansvarar för fonden. Styrelsens mandatperiod är tre år. År 2018 var politices doktor Jukka Pekkarinen styrelseordförande. Posten som vice ordförande innehades fram till 28.2.2018 av professor Minna Martikainen och från 1.3.2018 av biträdande direktör Anu Sammallahti. De övriga styrelseledamöterna bestod av ordförande Olli Luukkainen (Förhandlingsorganisationen för offentliga sektorns utbildade FOSU rf), filosofie kandidat Juha Kotajoki, förvaltningschef Pirjo Mäkinen (Förbundet för den offentliga sektorn och välfärdsområdena JHL rf), ordförande Niko Simola (Löntagarorganisationen Pardia rf) samt överdirektör Helena Tarkka till 28.2.2018 och finansrådet

Tuulia Hakola-Uusitalo från 1.3.2018. Som styrelsens sekreterare fungerade Tiina Tarma, direktör för juridiska ärenden. Styrelsen sammantvånade nio gånger år 2018.

1.2.3 PLACERINGSDELEGATIONEN

Placeringsdelegationen, som utses av VER:s styrelse, har till uppgift att utvärdera VER:s placeringsplan och placeringsverksamhetens utfall samt att ge ett utlåtande om dem till VER:s styrelse.

Placeringsdelegationen består av sakkunniga inom investeringsbranschen och ekonomiska experter. Ordförande för placeringsdelegationen var till 30.9 professor Eva Liljebom och från 1.10 verkställande direktör Jussi Laitinen, och videordförandeposten innehades till 30.9 av professor Vesa Puttonen och från 1.10 av senior advisor Erik Valtonen. De övriga medlemmarna bestod av nationalekonom Roger Wessman samt till 30.9 av samhällsansvarsdirektör Liisa Jauri, verkställande direktör Hanna Kaleva, verkställande direktör Topi Piela och Erik Valtonen, och från 1.10 av strateg Kirsi Martin och placeringsdirektör Ira van Gilse van der Pals.

1.2.4 REVISORER

Finansministeriet tillsätter årligen revisorer för VER. År 2018 var dessa CGR Petri Kettunen och GR, OFGR Tuomas Koskiniemi från revisionssamfundet KPMG Oy.

1.3 Placeringsverksamhet

Enligt lag är det viktigt att man i placeringsverksamheten ser till att placeringarna är trygga, ger avkastning och kan omvandlas till pengar samt att de är diversifierade. Placeringsverksamheten utgår från de preciserade målen i den strategi som VER:s styrelse godkände i juni 2016. Realavkastningskravet anger utgångsläget för portföljens struktur och allokering. Grundallokeringen för placeringsportföljen fastställs i den årliga placeringsplanen. Grundallokeringen ska enligt de uppställda modellerna uppfylla de långsiktiga mål som satts upp för VER. På grund av de korta och medellånga marknadsfluktuationerna är grundallokeringen under ständig uppsikt.

VER:s placeringsportfölj hade i slutet av 2018 ett marknadsvärde på 18,5 (19,6) miljarder euro. Vid utgången av året bestod 38,4 (40,3) procent av portföljen av ränteplaceringar, 47,2 (47,5) procent av aktieplaceringar och 9,9 (9,5) procent av övriga placeringar. Derivatens inverkan på allokeringen i portföljen var 4,5 (2,7) procent.

Avkastningen av placeringsportföljen var -3,4 (6,6) procent till verkligt värde under 2018. Avkastningen har beräknats som kapitalviktad avkastning enligt rekommendationerna av FI:s och TELA:s rapporteringsgrupp för placeringar. Från avkastningen har man avdragit kostnaderna för placeringsverksamheten, som uppgick till 7,1 (7,0) miljoner euro år 2018.

Den effektiva genomsnittliga kostnaden för statsskulden var 1,1 (1,2) procent under rapporteringsåret. Nettointäkterna av placeringsverksamheten till verkligt värde var -664,9 (1 220,9) miljoner euro.

Sharpe-talet för placeringsportföljen (exklusive icke-likvida placeringar) var -0,7 (1,8), volatiliteten 6,8 (3,6) och beta 1,0 (0,9) procent.

Placeringsdelegationen bedömde utfallet av VER:s placeringsverksamhet och gav ett utlåtande om det. Delegationen konstaterade att huvudriktlinjerna i placeringsplanen för år 2018 har iakttagits väl och att den realiserade allokeringen i portföljen har varit nära grundallokeringen och i linje med jämförelseindexen med avseende på risken. År 2018 var ett synnerligen svårt placeringsår i hela världen. De flesta likvida tillgångsposter som finns till buds på placeringsmarknaden gav inte ett positivt resultat. Även VER kämpade med utmaningar och totalavkastningen på placeringarna blev negativ, -3,4 %. Placeringarna gav ändå en bättre avkastning än det jämförelseindex som fastställts för portföljen, vilket kan betraktas som ett tillfredsställande resultat. Trots de utmaningar som året medförde överstiger portföljens kumulativa avkastning under både de fem senaste och de tio senaste åren alljämt klart den effektiva genomsnittskostnaden för statens skuld.

1.3.1 RÄNTEPLACERINGAR

1.3.1.1 LIKVIDA RÄNTEPLACERINGAR

Den likvida ränteportföljen gav 2018 en avkastning på -1,9 procent och dess riskkorrigerade marknadsvärde uppgick i slutet av året till 6,7 miljarder euro. Ränteportföljens duration var hela året lägre än den neutrala durationen.

Under årets första månader steg räntorna kraftigt medan placerarna väntade på att inflationen skulle ta fart, inte minst till följd av de skattelättnader som infördes i USA, och på att centralbankerna skulle fortsätta att strama åt penningpolitiken. Risktilläggen i fråga om företagslån steg avsevärt efter att ha varit på en synnerligen låg nivå. Tillväxtmarknaderna led av de stigande USA-räntorna och den allt starkare dollarn. Dessutom ledde även rädslan för ett handelskrig till fluktuationer på marknaden.

I Europa orsakade det politiska läget och misstankarna om ett förestående budgetunderskott i Italien räntefluktuationer från början av sommaren. Den kraftiga räntestegringen i fråga om italienska statslån ledde till skyddshamnsköp av tyska statslån. Europeiska centralbankens beslut att fortsätta sina nettköp av värdepapper fram till december med 15 miljarder euro per månad efter september och centralbankens meddelande om att styrrentorna kommer att hållas oförändrade åtminstone över sommaren 2019 lugnade ner rörelserna i ränteswapparna i euro.

I augusti återspeglade sig problemen i Turkiet i bred utsträckning på tillväxtländernas marknader. Särskilt de länder som har ett underskott i bytesbalansen och budgeten led av detta. I slutet av året korrigerades den kraftiga svängningen, då tillväxtländernas räntemarknader främjades av de allt måttfullare förväntningarna på en räntehöjning från den amerikanska centralbankens sida. Räntemarknaden prissatte över huvud

taget inga räntehöjningar längre för den amerikanska centralbanken för år 2019. Den amerikanska räntekurvan blev kraftigt flackare.

Osäkerheten, som ökat till följd av bl.a. handelstvisten mellan USA och Kina, de försämrade ekonomiska utsikterna och den kraftiga försäljningen på aktiemarknaden i slutet av året ökade riskaversionen på räntemarknaden, vilket stödde de amerikanska och tyska statslånen och breddade risktilläggen i fråga om företagslån. Räntan på italienska statslån sjönk kraftigt från mitten av november, i och med att man lyckades pressa budgetunderskottet till en nivå som Europeiska kommissionen godkänner.

Den bästa avkastningen bland VER:s likvida ränteplaceringar gav penningmarknadsplaceringarna och placeringarna i europeiska statslån, vilket berodde på tillväxtländernas problem och de bredare risktilläggen i fråga om företagslån.

De direkta ränteplaceringarnas andel av hela den likvida ränteportföljen uppgick vid årets slut till cirka 55,0 (59,0) procent. I slutet av 2018 hade fonden direkta ränteplaceringar i 315 (271) förbindelser och andelar i 43 (42) fonder.

1.3.1.2 ÖVRIGA RÄNTEPLACERINGAR

Med VER:s övriga ränteplaceringar avses placeringar i private credit-fonder och direkta icke-likvida lån. Private credit-fonderna är huvudsakligen kapitalfonder, och fonderna placerar i icke-likvida lån.

Mot slutet av 2018 ökade oron över en annalkande korrigeringsrörelse på den icke-likvida lånemarknaden. Företagens skuldkvoter, som ökat stadigt redan i flera år, i kombination med de försämrade ekonomiska utsikterna har ökat risken för en kommande korrigeringsrörelse.

De övriga ränteplaceringarna avkastade 8,4 (7,3) procent under år 2018. Avkastningen på private credit-fonder var 12,4 (TWR) procent och avkastningen på direkta lån 3,8 (TWR) procent. Under årets lopp gjordes placeringar i fyra nya fonder (185 miljoner euro). Andelen öppna placeringsförbindelser var 356 (241) miljoner euro i slutet av året. VER har beviljat direkta lån till två målbolag.

I slutet av året var de övriga ränteplaceringarnas vikt i VER:s portfölj 2,2 (1,0) procent.

1.3.2 AKTIEPLACERINGAR

1.3.2.1 NOTERADE AKTIEPLACERINGAR

År 2018 var i regel ett svagt år för aktieplaceringarna. De tre första kvartalen uppvisade ännu ganska bra resultat, men det sista kvartalet präglades genomgående av en omfattande nedgång på aktiemarknaden. Vid årets slut gav aktieportföljen, som innehåller VER:s börsnoterade aktier och fondandelar, en avkastning på -7,4 (11,0) procent. Alla delportföljer uppvisade en negativ avkastning vid årets slut.

År 2018 var det första året sedan 2011 som VER:s avkastning på aktier blev negativ. Början av året präglades av en tämligen god stämning, men när hösten närmade sig ökade nervositeten helt klart på finansmarknaden. Den handelspolitiska situationen mellan USA och Kina utgjorde

ett orosmoln under hela året, men på hösten eskalerade situationen ytterligare. Dessutom började de amerikanska långa räntorna stiga relativt snabbt i september, vilket också bidrog till den växande nervositeten på finansmarknaden. I oktober skedde en djupdykning på den globala aktiemarknaden som helhet. I november återhämtade sig aktiemarknaden något, men december blev ytterligare en svag månad, och därmed sjönk aktieavkastningen för hela året klart under minusstrecket.

Börsbolagens offentliggjorda resultat pekade alltså uppåt under år 2018 och överensstämde i hög grad med prognoserna. I och med att börskurserna sjönk i slutet av året har värderingsnivåerna följaktligen blivit mycket måttfullare, eftersom resultatprognoserna för de närmaste åren inte har förändrats nämnvärt. Det torde dock stå klart att om ingen lösning hittas på den handelspolitiska tvisten mellan USA och Kina kommer detta under de närmaste åren att påverka både den globala ekonomiska tillväxten och börsbolagens resultat negativt.

Aktieportföljens värde, beräknat enligt marknadsvärde, sjönk från 8,6 miljarder euro vid årsskiftet (2017) till 7,8 miljarder euro. Andelen direkta placeringar i aktieportföljen var vid årets slut 27,0 (28,5) procent, och andelen fondplaceringar var 73,0 (71,5) procent. I slutet av året hade VER direkta placeringar i 102 (103) bolag och andelar i 67 (59) olika fonder.

1.3.2.2 ÖVRIGA AKTIEPLACERINGAR

VER:s övriga aktieplaceringar inbegrep i slutet av räkenskapsperioden placeringar i kapitalfonder, onoterade aktier och börsnoterade fastighetsfonder (REIT). I slutet av året stod de övriga aktieplaceringarna för 4,8 (3,7) procent av VER:s portfölj.

För kapitalfonderna var 2018 ett mycket bra år, trots att aktiemarknaden uppvisade en rätt så svag utveckling. Bakom de goda avkastningarna ligger bl.a. lyckade lösgöringar med goda värderingsnivåer och en fortsatt positiv resultatutveckling för företagen. Avkastningen på placeringar i kapitalfonder var vid årets slut 13,4 (16,1) procent. Under årets lopp gjordes placeringar i fyra nya fonder (cirka 204 miljoner euro). Andelen öppna placeringsförbindelser var 596 (500) miljoner euro vid årets slut.

De onoterade aktieplaceringarna innefattade betydande placeringar i fyra bolag.

I likhet med aktiemarknaden blev även avkastningen på noterade fastighetsfonder negativ. Vid årets slut var avkastningen -9,6 (TWR) procent.

1.3.3 ÖVRIGA PLACERINGAR

VER:s övriga placeringar omfattar placeringar i reallgångsfonder (fastighets- och infrastrukturfonder) samt hedgefonder och riskpremiestrategier. I slutet av 2018 uppgick de övriga placeringarnas marknadsvärde till 1 823 (1 860) miljoner euro, och deras andel av VER:s portfölj var 9,9 (9,5) procent. Fastighetsplaceringarnas andel av de placerade medlen var 3,2 (3,1), infrastrukturplaceringarnas andel 1,6 (1,2), hedgefondernas andel 4,2 (3,6) och riskpremiplaceringarnas andel 0,9 (1,5) procentheter.

Fastighetsmarknaden fortsatte att i likhet med tidigare år utvecklas i en positiv riktning framför allt i Europa. Fastighetsplaceringarnas avkastning (inklusive avkastningen på börsnoterade fastighetsfonder, som ingår i aktieplaceringarna) uppgick till 5,1 (7,4) procent. Avkastningen på onoterade fastighetsfonder var 11,1 (TWR) procent. Under årets lopp gjordes två nya fondplaceringar (125 miljoner euro), och andelen öppna placeringsförbindelser var 419 (365) miljoner euro vid årets slut.

Infrastrukturplaceringarna gav alltså en bra avkastning tack vare några utmärkta lösgöringar från äldre fonder och goda dividendintäkter. Avkastningen för hela året var 11,2 (14,8) procent. Under årets lopp gjordes en placering i en ny fond (cirka 80 miljoner euro). Andelen öppna placeringsförbindelser var 254 (241) miljoner euro vid årets slut.

Avkastningen på hedgefonder för 2018 var -2,5 (4,8) procent. Avkastningen led inte på samma sätt som på den allmänna marknaden under aktieförsäljningen i slutet av året, och avkastningen före de kostnader som uppstod av att skydda dollar var något positiv för hela året. År 2018 var ett utmanande år för de kvantitativa hedgefonderna, medan makrofonderna och volatilitetsfonderna uppvisade en god avkastning.

Avkastningen på riskpremiplaceringar för 2018 var -10,3 (1,4) procent. För riskpremiestrategierna var år 2018 ett svårt år. I synnerhet value-strategierna uppvisade en svag avkastning, och denna gång verkade momentum-strategierna inte ha någon balanserande effekt. Korrelationen till de traditionella tillgångsklasserna var alltså låg.

1.3.4 ANVÄNDNING AV DERIVAT

VER kan använda sig av valuta-, ränte-, aktie- och råvaruderivat i sin verksamhet. År 2018 bestod derivatens resultat effekter till stor del av valutaderivat, som användes för valutariskskydd, samt delvis av aktiederivat som användes för aktieriskskydd och räntederivat som användes för hanteringen av ränterisken. VER skyddar i regel valutarisken i anslutning till sina ränteplaceringar och övriga placeringar fullt ut. I fråga om aktierisken tillämpades ett taktiskt skydd år 2018.

1.4 Analys av bokslutskalkylerna

1.4.1 INTÄKTS- OCH KOSTNADSKALKYL

VER:s intäkter består av pensionsavgifterna för de arbetsgivare och arbetstagare som omfattas av statens pensionssystem och den därmed jämförbara premieinkomsten samt av avkastningen på placeringsverksamheten.

År 2018 inflöt sammanlagt 1 425,3 (1 426,8) miljoner euro till VER i form av pensionsavgifter och därmed jämförbara avgifter. Av pensionsavgifterna inflöt 624,3 (617,3) miljoner euro från statens ämbetsverk och inrättningar, 358,3 (366,2) miljoner euro i form av andra pensionsavgiftsintäkter huvudsakligen från kommuner och universitet samt 407,2 (390,8) miljoner euro i form av arbetstagares pensionsavgifter. Sammanlagt 8,1 (13,4) miljoner euro inflöt i arbetslöshetsförsäkringsavgiftsintäkter och 27,4 (39,0) miljoner euro i överföringsavgifter.

Den sammanlagda premieinkomsten var vid räkenskapsperiodens slut mycket nära, endast 1,5 miljoner euro mindre än, det inkomstbelopp som inflöt år 2017. Pensionsavgiftsintäkterna ökade något i och med att statens genomsnittliga pensionsavgiftsprocent höjdes från 23,60 procent året innan till 23,76 procent år 2018. Förhandsuppgifter ger vid handen att även den totala lönesumman för de arbetstagare som omfattas av statens pensionssystem ökade år 2018, eller att den åtminstone hölls på samma nivå som år 2017. Den sammanlagda premieinkomsten stannade dock på samma nivå som året innan med anledning av de lägre arbetslöshetsförsäkringsintäkterna och överföringsavgifterna.

En bidragande orsak till att de influtna pensionsavgiftsintäkterna minskade under räkenskapsperioden var att ett fel som funnits i redovisningssystemet för statens pensionsavgift under åren 2013–2015 korrigerades. Felet uppstod i samband med att redovisningssystemet reviderades vid Statskontoret år 2012. Det ledde till att statens pensionsavgift var en dryg procentenhet för hög under de tre nämnda åren. Finansministeriet bestämde hösten 2015 att felet ska korrigeras så att man sänker statens pensionsavgift med ett belopp som motsvarar felet, dvs. sammanlagt 202 miljoner euro, åren 2016–2018. För år 2018 genomfördes korrigeringen så att den genomsnittliga pensionsavgiften sänktes med cirka 1,2 procentenheter.

Intäkterna i intäkts- och kostnads-kalkylen bestod av försäljningsvinster för aktier och andelar, 276,1 (302,6) miljoner euro, och finansiella intäkter, 537,8 (735,4) miljoner euro. De finansiella intäkterna inbegriper ränteintäkter, dividender, vinster och förluster, netto, av försäljning av obligationer, intäkter av derivat och andra intäkter. Kostnaderna bestod av försäljningsförluster för aktier och andelar på 16,3 (5,6) miljoner euro och finansiella kostnader på 270,9 (328,8) miljoner euro. Nedskrivningar för finansiella kostnader har bokats för värdepapper, derivatförluster och andra finansiella kostnader. Eftersom VER inte har något lån inkluderar de finansiella kostnaderna inga räntekostnader. En redogörelse för bokförings- och bokslutsprinciperna för placeringsverksamheten finns i noterna till bokslutet.

VER:s rörelsekostnader uppgick år 2018 till sammanlagt 7,1 (7,0) miljoner euro. Av kostnaderna var 2,9 (2,9) miljoner euro personalkostnader och 4,2 (4,1) miljoner euro andra kostnader. Som organisation strävar VER efter att ha en så kostnadseffektiv verksamhet som möjligt. Rörelsekostnaderna var i förhållande till fondens värde 0,04 (0,04) procent.

1.4.2 BALANSRÄKNING

Balansomslutningen för Statens Pensionsfond i slutet av 2018 var 15,4 (15,3) miljarder euro. Den största tillgångsposten i balansräkningen är anläggningstillgångar och övriga långfristiga placeringar, vilkas bokföringsvärde uppgår till 14,5 (13,7) miljarder euro. VER bedriver en långsiktig verksamhet med placering av pensionsmedel i syfte att bereda sig för statens framtida pensionsutgifter. Av denna anledning upptas långsiktiga placeringar, dvs. aktier, fondandelar och obligationer, i tillgångsgruppen Anläggningstillgångar och övriga långfristiga placeringar i bokföringen.

I balansräkningen upptas kortfristiga placeringar, dvs. bank- och företagscertifikat och depositioner, i tillgångsgruppen Värdepapper ingående i finansieringstillgångarna och övriga kortfristiga placeringar. Bokföringsvärdet av dessa uppgick vid årets slut till 0,1 (1,0) miljarder euro. Fondens bankfordringar uppgick till 0,5 (0,4) miljarder euro.

Överföringen av medel till statsbudgeten har varit en central faktor som reglerat VER:s tillväxt. Beloppets storlek fastställs i lag och utgör 40 procent av statens årliga pensionsutgift. År 2018 uppgick det överförda beloppet till 1 859,4 (1 827,4) miljoner euro. Överföringen till statsbudgeten ökade år 2018 med 32,1 miljoner euro jämfört med år 2017 som en direkt följd av att statens pensionsutgifter ökade. Fram till slutet av 2018 har sammanlagt 32,2 miljarder euro av VER:s medel överförts till statsbudgeten.

Statens pensionsansvar uppgick i slutet av året till 92,1 (92,6) miljarder euro. Med pensionsansvar avses kapitalvärdet av de pensionsrätter som influtit inom statens pensionskydd före 31.12.2018. Sedan början av 2013 har Keva stått för beräkningen av statens pensionsansvar. Fonderingsmålet för VER är enligt lag 25 procent av pensionsansvaret. I slutet av 2018 var fonderingsgraden 20 (21) procent. Placeringsintäkterna, pensionsavgiftsintäkterna, de medel som överförs till statsbudgeten samt pensionsansvarets utveckling inverkar på hur väl VER uppnår sitt fonderingsmål.

1.5 Personalen

VER:s styrelse utnämner verkställande direktören och de direktörer som är underställda honom eller henne, och verkställande direktören utnämner den övriga personalen. Ledningens nominerings- och löneärenden bereds av styrelsens nominerings- och ersättningsutskott. Juris doktor Timo Viherkenttä var verkställande direktör för VER. Ledningsgruppen bestod dessutom av ränteplaceringsdirektör EM Mikko Räsänen, aktieplaceringsdirektör EM Jan Lundberg, placeringsdirektör (övriga placeringar) PM Maarit Säynevirta, direktör för juridiska ärenden, jur.kand. Tiina Tarma och placeringsdirektör (positionsförvaltning) EM Sami Lahtinen.

I slutet av 2018 hade VER 24 fast anställda i tjänsteförhållande (24 år 2017). I slutet av rapporteringsåret var två av dessa tjänstlediga, och VER hade två visstidsanställda personer i tjänsteförhållande. Omsättningen bland VER:s fast anställda personal har varit obetydlig: år 2018 avgick ingen. År 2018 inrättades en ny ekonomiassistenttjänst, som ska tillsättas följande år.

Av den ordinarie personalen hade hela 87,5 (88,0) procent åtminstone högre högskoleexamen och de övriga åtminstone lägre högskoleexamen. Det fanns ingen skillnad mellan kvinnornas och männens utbildningsstruktur. Utbildningsnivån har varit hög under hela den tid fonden har varit verksam. VER satsar på medarbetarnas utbildning och sporrar dem till att upprätthålla och förbättra sin yrkeskunskap. VER:s medarbetare är engagerade i att utveckla sig själva och deltar i yrkesutbildning.

VER följer upp hur personalen trivs på sin arbetsplats årligen med hjälp av en VMBaro-enkät. Medeltalet av barometersvaren under rapporteringsåret var 3,6 (3,7) på skalan 1–5. Arbetstrivselen har hela tiden varit högre vid VER än i staten i genomsnitt. År 2018 uppgick sjukfrånvaron till 92 (59) kalenderdagar, och i de flesta fallen var det fråga om korta sjukfrånvaroperioder på 1-3 dagar.

Som arbetsgivare strävar VER efter att trygga medarbetarnas och arbetsgemenskapens utveckling och främjar dessutom personalens arbetshälsa. VER:s företagshälsovård har organiserats via Mehiläinen Oy, och samarbetet med företagshälsovården har utvecklats på olika sätt.

1.6 Utlåtande om utvärdering och bekräftelse gällande den interna kontrollen

1.6.1 INTERN KONTROLL

VER:s ledning svarar för att ändamålsenliga verksamhetsätt för fondens ekonomi och verksamhetens omfattning, innehåll och därmed anknutna risker tillämpas och att intern kontroll har ordnats vid VER. Syftet med den interna kontrollen är att säkerställa att VER:s verksamhet sköts effektivt och ändamålsenligt, att riskhanteringen har organiserats, att rapporteringen om verksamheten är pålitlig och att alla relevanta lagar, bestämmelser, anvisningar och befogenheter iakttas.

Bestämmelser om VER:s verksamhet finns i en speciallag om pensionsfonden. VER:s arbetsordning fastställs av finansministeriet, som också tillsätter styrelsen och revisorerna för VER. Styrelsen ansvarar för fonden och ser till att bokföringen, den interna kontrollen och riskhanteringen organiseras på ett ändamålsenligt sätt. Styrelsen fastställer VER:s reglemente, centrala verksamhetsregler och instruktioner som gäller hela personalen. Dessutom fastställer styrelsen årligen placeringsplanen och fullmakterna för placeringsverksamheten, och övervakar att placeringsverksamheten genomförs. Ledningen för VER ansvarar för hur placeringsverksamheten genomförs och rapporterar till styrelsen. Personalens verksamhet övervakas av verkställande direktören.

1.6.2 INTERN REVISION

Den interna revisionen hjälper VER att uppnå sina mål. VER:s interna revision genomfördes under år 2018 av de externa oberoende tjänsteleverantörerna Ernst & Young Ab och PricewaterhouseCoopers Ab. Styrelsen godkänner den årliga planen för intern revision, som omfattar den interna revisionens fokusområden och de preliminära revisionsobjekten. År 2018 synades värderingen av övriga placeringar och dataskyddsanvisningarna som separata revisionsobjekt.

1.6.3 RISKHANTERING

För att säkerställa en effektiv riskhantering beslutar VER:s styrelse varje år om en riskhanteringsplan för fonden och, från och med år 2016, i samband med den också om en beredskapsplan för fonden. Vid VER kontrollerar och utvecklar man kontinuerligt de olika funktionernas processer ur riskhanteringssynvinkel. I riskhanteringen av placeringsverksamheten skedde en avsevärd förbättring, då man sommaren 2018 som en del av revideringen av portföljförvaltningstjänsten införde ett särskilt riskhanterings- och analysverktyg. Därtill stärktes riskhanteringen också genom uppgiftsarrangemang.

1.6.4 DEN INTERNA KONTROLLENS OCH DEN DÄRIN- INGÅENDE RISKHANTERINGENS ÄNDAMÅLSENLIGHET OCH TILLRÄCKLIGHET

Utifrån de övervakningsåtgärder och riskkartläggningar samt den interna revision som VER:s ledning utfört är VER:s interna kontroll tillräcklig och ändamålsenligt ordnad och fyller de mål som fastställs i 69 § i förordningen om statsbudgeten. Den interna kontrollen utvecklas och effektiviseras kontinuerligt på basis av eventuella observerade brister i övervakningen och speciellt enligt de åtgärdsrekommendationer som den interna revisionen lägger fram.

STATENS PENSIONSFRONDS INTÄKTS- OCH KOSTNADSKALKYL

	1.1. - 31.12.2018		1.1. - 31.12.2017	
VERKSAMHETSINTÄKTER				
Övriga verksamhetsintäkter				
Försäljningsvinst på aktier och andelar	276 094 391,98		302 552 278,63	
Intäkter av pensionsavgifter från statens ämbetsverk och inrättningar	624 284 458,22		617 297 070,35	
Övriga intäkter av pensionsavgifter	358 349 557,20		366 225 556,83	
Arbetstagarnas pensionsavgifter	407 183 373,60		390 845 050,98	
Intäkter av arbetslöshetsförsäkringsavgifter	8 092 919,93	1 674 004 700,93	13 439 736,72	1 690 359 693,51
KOSTNADER FÖR VERKSAMHETEN				
Material, förnödenheter och varor				
Inköp under räkenskapsperioden	49 529,94		49 186,18	
Personalkostnader	2 911 599,14		2 921 177,84	
Hyror	278 090,89		298 038,43	
Inköp av tjänster	3 622 848,63		3 499 859,67	
Övriga kostnader				
Övriga kostnader	274 306,22		276 765,38	
Försäljningsförluster på aktier och andelar	16 251 689,76		5 571 653,56	
Avskrivningar	3 918,82	-23 391 983,40	4 923,31	-12 621 604,37
ÅTERSTOD I		1 650 612 717,53		1 677 738 089,14
FINANSIELLA INTÄKTER OCH KOSTNADER				
Finansiella intäkter	537 830 560,52		735 372 085,28	
Finansiella kostnader	-270 879 269,60	266 951 290,92	-328 781 344,77	406 590 740,51
ÅTERSTOD II		1 917 564 008,45		2 084 328 829,65
ÖVERFÖRINGSEKONOMINS INTÄKTER OCH KOSTNADER				
Intäkter				
Övergångsavgifter		27 359 496,72		39 010 350,59
ÅTERSTOD II		1 944 923 505,17		2 123 339 180,24
RÄKENSKAPSPERIODENS INTÄKTS-/KOSTNADÅTERSTOD		1 944 923 505,17		2 123 339 180,24

STATENS PENSIONSFRONDS BALANSRÄKNING

AKTIVA	31.12.2018		31.12.2017	
ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR OCH ÖVRIGA LÅNGFRISTIGA PLACERINGAR				
MATERIELLA TILLGÅNGAR				
Inventarier		47 173,68		4 717,25
VÄRDEPAPPER INGÅENDE I ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR OCH ÖVRIGA LÅNGFRISTIGA PLACERINGAR				
Köp av obligationer i euro	2 578 373 851,34		2 757 301 990,17	
Övriga långfristiga placeringar i euro	7 771 082 603,02		7 440 094 208,50	
Köp av obligationer i valuta	976 286 909,21		733 991 954,13	
Övriga långfristiga placeringar i valuta	3 197 839 687,44	14 523 583 051,01	2 754 250 061,44	13 685 638 214,24
ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR OCH ÖVRIGA LÅNGFRISTIGA PLACERINGAR SAMMANLAGT		14 523 630 224,69		13 685 642 931,49
OMSÄTTNINGS- OCH FINANSIERINGSTILLGÅNGAR				
LÅNGFRISTIGA FORDRINGAR				
Långfristiga fordringar		597 825,98		256 162,01
KORTFRISTIGA FORDRINGAR				
Resultatregleringar	143 267 467,01		141 378 578,57	
Övriga kortfristiga fordringar	88 668 569,66	231 936 036,67	23 392 459,69	164 771 038,26
VÄRDEPAPPER INGÅENDE I FINANSIERINGSTILLGÅNGARNA OCH ÖVRIGA KORTFRISTIGA PLACERINGAR				
Köp av obligationer i euro	138 937 712,80		631 250 109,06	
Köp av obligationer i valuta	0,00	138 937 712,80	399 676 288,46	1 030 926 397,52
KASSA, BANKTILLGODOHAVANDEN OCH ÖVRIGA FINANSIERINGSMEDEL				
Övriga bankkonton		510 617 816,07		437 033 405,76
OMSÄTTNINGS- OCH FINANSIERINGSTILLGÅNGAR SAMMANLAGT		882 089 391,52		1 632 987 003,55
AKTIVA SAMMANLAGT		15 405 719 616,21		15 318 629 935,04

PASSIVA	31.12.2018		31.12.2017	
EGET KAPITAL				
Fondens kapital	-30 298 125 455,50		-28 470 731 439,99	
Förändring av kapitalet under tidigare räkenskapsperioder	45 574 846 017,63		43 451 506 837,39	
Budgetöverföringar	-1 859 447 637,77		-1 827 394 015,51	
Räkenskapsperiodens intäkts-/kostnadsåterstod	1 944 923 505,17	15 362 196 429,53	2 123 339 180,24	15 276 720 562,13
FRÄMMANDE KAPITAL				
KORTFRISTIGT				
Leverantörsskulder	206 243,94		229 863,44	
Poster som ska redovisas vidare	122 890,57		117 920,91	
Passiva resultatregleringar	10 626 165,26		9 023 003,36	
Övriga kortfristiga skulder	32 567 886,91	43 523 186,68	32 538 585,20	41 909 372,91
FRÄMMANDE KAPITAL SAMMANLAGT		43 523 186,68		41 909 372,91
PASSIVA SAMMANLAGT		15 405 719 616,21		15 318 629 935,04

STATENS PENSIONSFRONDS FINANSIERINGSANALYS

	1.1. - 31.12.2018	1.1. - 31.12.2017
EGEN VERKSAMHET		
Försäljning av tjänster, hyror, bruksersättningar och övriga verksamhetsintäkter	1 400 079 235,74	1 387 774 147,61
Ränteintäkter och intäktsföring av vinst	533 772 745,29	741 757 391,67
Utgifter för köp av varor och tjänster	-4 070 965,27	-3 929 758,18
Personalutgifter	-2 907 867,04	-2 946 935,84
Övriga utgifter	-177 429,91	-171 922,18
KASSAFLÖDE FÖR EGEN VERKSAMHET	1 926 695 718,81	2 122 482 923,08
ÖVERFÖRINGSEKONOMIN		
Överföringsekonomins intäkter	27 359 496,72	39 010 350,59
ÖVERFÖRINGSEKONOMINS KASSAFLÖDE	27 359 496,72	39 010 350,59
INVESTERINGAR		
Investeringar i anläggningstillgångar	-46 375,25	0,00
Placeringar i värdepapper *)	-1 109 079 513,84	-572 147 290,92
Försäljningsvinster på placeringar	259 842 702,22	296 980 625,07
Beviljade lån **)	-65 617 773,94	18 591 243,12
INVESTERINGARNAS KASSAFLÖDE	-914 900 960,81	-256 575 422,73
FINANSIERING		
Ändring av eget kapital	-1 859 447 637,77	-1 827 394 015,51
Ändring av skuld	1 889 108,64	17 812 952,74
FINANSIERINGENS KASSAFLÖDE	-1 857 558 529,13	-1 809 581 062,77
ÄNDRING AV LIKVIDA MEDEL	-818 404 274,41	95 336 788,17
LIKVIDA MEDEL 1.1	1 467 959 803,28	1 372 623 015,11
LIKVIDA MEDEL 31.12	649 555 528,87	1 467 959 803,28

*) De finansiella kostnaderna beaktas i punkten placeringar i värdepapper.

**) Beviljade lån innehåller ändringen av ränte- och källskattefordringar relaterade till placeringar.

BILAGORNA TILL BOKSLUTET

Bilaga 1 till Statens Pensionsfonds bokslut: Principer för upprättande av bokslut och uppgifternas jämförbarhet

Bokslutet för Statens Pensionsfond upprättas med iakttagande av lagen och förordningen om statsbudgeten samt finansministeriets och statskontorets föreskrifter och anvisningar. Intäkts- och kostnadskalkylen, balansräkningen, finansieringsanalysen och noterna har uppgjorts i enlighet med den föreskrift som finansministeriet utfärdat 19.1.2016 (TM 1602) gällande scheman för bokslutet för statliga fonder utanför budgeten och de uppgifter som ska ingå i bilagorna till bokslutet.

1) Ändringar som berör budgetering och principerna för upprättande av bokslut samt uppgifternas jämförbarhet

Statens Pensionsfonds bokföring sköts av Servicecentret för statens ekonomi- och personalförvaltning (Palkeet). Värdepappersbokföringen sköts av OP Kapitalförvaltning Ab och bokföringen av pensionsavgiftsintäkterna av Keva. Bägge delbokföringar förs månatligen in i VER:s huvudbokföring i Palkeet.

Uppgifterna för bokslutsåret är jämförbara med föregående års uppgifter.

2) Valutakurs som använts vid omvandling av fordringar och skulder samt övriga förbindelser i utländsk valuta till euro

Likvida medel, bankfordringar, övriga finansiella tillgångar samt kortfristiga fordringar och skulder i utländsk valuta har omvandlats till euro enligt den kurs som Europeiska Centralbanken (ECB) publicerade på årets sista bankdag.

Valuta	ECB:s kurs 31.12.2018
USD (US-dollar)	1,1450
JPY (japanska yen)	125,85
GBP (engelska pund)	0,8945
SEK (svenska kronor)	10,2548
DKK (danska kronor)	7,4673

CHF (schweiziska franc)	1,1269
NOK (norska kronor)	9,9483
MXN (mexikanska peso)	22,492
TRY (turkiska lira)	6,0588
ZAR (sydafrikanska rand)	16,4594

Statens Pensionsfonds långfristiga placeringar i utländsk valuta ingår i anläggningstillgångarna. Placeringarna har i regel värderats till valutakursen vid anskaffningstidpunkten med undantag av de valutadenominerade placeringar vars bokföringsvärde har sänkts.

3) Värderings- och periodiseringsprinciper och -förfaranden som tillämpats vid upprättandet av bokslutet

BOKFÖRINGSVÄRDET PÅ LÅNGFRISTIGA PLACERINGAR

Statens Pensionsfond bedriver en långsiktig verksamhet med placering av pensionsmedel i syfte att bereda sig för statens framtida pensionsutgifter. Därför upptas långsiktiga placeringar, dvs. aktier, fondandelar och obligationer, i tillgångsgruppen Anläggningstillgångar och övriga långfristiga placeringar i bokföringen.

Aktier och fondandelar upptas i balansräkningen i huvudsak till beloppet av de rörliga utgifter som orsakas av anskaffningen. Obligationer upptas i balansräkningen till den periodiserade anskaffningsutgiften, varvid skillnaden mellan obligationens nominella värde och anskaffningsutgiften (emissionsdifferensen) periodiseras såsom ränteintäkt eller minskning av denna under obligationens löptid. Motposten anges som minskning eller ökning av anskaffningsutgiften.

Placeringarnas anskaffningsutgift räknas med tillämpande av medelpriset.

BOKFÖRINGSVÄRDET PÅ KORTFRISTIGA PLACERINGAR

I balansräkningen upptas kortfristiga placeringar, dvs. bank- och företagscertifikat och depositioner, i tillgångsgruppen Värdepapper ingående i finansieringstillgångarna och övriga kortfristiga placeringar. Bank- och företagscertifikat upptas till den periodiserade anskaffningsutgiften och depositioner till den ursprungliga anskaffningsutgiften.

BOKFÖRINGSVÄRDET PÅ ANDRA TILLGÅNGAR ÄN PLACERINGAR

Immateriella tillgångar samt maskiner, utrustning och inventarier upptas i balansräkningen till anskaffningsutgiften minskat med avskrivningar enligt plan.

BOKFÖRINGSVÄRDET PÅ FORDRINGAR

Fordringar upptas i balansräkningen till det nominella värdet eller till ett sannolikt värde som är permanent lägre än det nominella värdet.

UPPSKRIVNINGAR OCH NEDSKRIVNINGAR

VER:s placeringstillgångar värderas normalt till anskaffningspriset i enlighet med statens bokföringsföreskrifter.

Långfristiga placeringar hör till anläggningstillgångarna. Därför görs inga nedskrivningar med anledning av kursfluktuationer, såvida värdeinsnkningen inte kan anses vara bestående och väsentlig. Nedskrivningar bokades för första gången i bokslutet för år 2008 och därefter i boksluten för åren 2009–2017. I bokslutet för år 2018 har nedskrivningar för finansiella kostnader bokats till ett belopp av totalt 28 693 925,70 euro för sådana värdepapper vars marknadsvärde 31.12.2018 var mer än 50 procent lägre än bokföringsvärdet.

Enligt ett utlåtande av Statens bokföringsnämnd är det inte förenligt med god bokföringssed i statsbokföringen att återföra en nedskrivningsavskrivning på anskaffningsutgiften för långfristiga placeringar.

Det är möjligt att göra en uppskrivning på placeringarna, förutsatt att värdepapprets sannolika överlåtelsepris är bestående väsentligt högre än anskaffningsutgiften. Inga uppskrivningar har gjorts.

PLACERINGARNAS VERKLIGA VÄRDE

Som verkligt värde på aktier och fondandelar samt obligationer som noteras på den officiella värdepappersbörsen eller som i övrigt är föremål för offentlig handel har använts den sista under fortlöpande handel noterade köpkursen på bokslutsdagen. Om bokslutsdagen inte är en börsdag har man använt motsvarande kurs dagen innan. Penningmarknadsplaceringar har värderats utifrån euribornoteringarna på månadens sista bankdag.

Som verkligt värde på andelar i placeringsfonder har man använt det värde på fondandelen som fondbolaget meddelat på årets sista värderingsdag. Som verkligt värde på kapitalfondsplaceringar har man använt ett värde som uträknats på basis av det värde på fondandelen som fonden senast meddelat.

Placeringar i utländsk valuta har värderats i den lokala valutan, och värden i utländsk valuta omräknas i euro enligt Europeiska centralbankens medelkurs på den sista bankdagen i månaden.

DERIVAT

Under räkenskapsperioden har VER använt aktie-, ränte- och valutaderivat samt swappar. I bokföringen och bokslutet har derivaten delats in i skyddande och icke-skyddande derivat enligt användningsändamål. Valutaderivaten har huvudsakligen behandlats som skyddande och de övriga derivaten som icke-skyddande derivat. Resultaten av alla stängda och förfallna derivat har bokförts till fullt belopp som resultatpåverkande. Vid tidpunkten för bokslutet har också orealiserade värdeförändringar på öppna, icke-skyddande derivat bokförts som resultatpåverkande.

I noterna till bokslutet har de öppna derivatavtalen värderats till marknadsvärde på bokslutsdagen eller, om sådant saknas, till ett verkligt värde som uppskattats av utomstående parter. Kontanter som getts som säkerhet för derivatavtal har upptagits i balansräkningen som fordran. De ansvar som följer av derivatavtal och de säkerheter som ställts för derivathandel specificeras i noterna (bilagorna 10.4 och 10.5).

OMKOSTNADER OCH PENSIONSavgIFTSINTÄKTER

Siffrorna i Intäkts- och kostnadskalkylen, Pensionsavgiftsintäkterna från statens ämbetsverk och inrättningar samt Övriga pensionsavgiftsintäkter anges med avdrag för omkostnader. Omkostnaderna betalas till Keva i enlighet med lagen om Keva. Beloppet av omkostnaderna fastställs årligen av finansministeriet, och det täcker verkställandet av pensionsskyddet. År 2018 var omkostnadsbeloppet sammanlagt 16,9 miljoner euro, och år 2017 var det 17,6 miljoner euro.

4) Intäkter och kostnader, budgetintäkter och -utgifter samt justering av fel som hänför sig till tidigare år, om de inte är av ringa betydelse

Statens Pensionsfond har inga justeringar som hänför sig till tidigare år.

5) Redogörelse för de väsentligaste transaktionerna efter bokslutsåret till den del som de inte uppges i verk-samhetsberättelsen

Statens Pensionsfond känner inte till någon väsentlig transaktion efter bokslutsåret.

Bilaga 2 till Statens Pensionsfonds bokslut: Utfallet av dispositionsplanen för fondens medel eller av budgeten som fastställts för fonden

I lagen om statens pensionsfond fastställs att det från fonden årligen ska överföras till statsbudgeten ett belopp som utgör 40 procent av statens årliga pensionsutgift.

I budgeten för år 2018 hade man budgeterat som en överföring från Statens Pensionsfond ett belopp på 1 865 863 000,00 euro, och som slutlig överföring till budgeten fastställdes ett belopp på 1 859 447 637,77 euro (= 0,40 x 4 648 619 094,43 euro).

Bilaga 3 till Statens Pensionsfonds bokslut: Specifikation av personalkostnaderna

	2018	2017
Personalkostnader	2 486 084,11	2 507 297,34
Löner och arvoden	2 266 572,43	2 176 047,23
Resultatbaserade poster *)	219 511,68	331 250,11
Lönebikostnader	425 515,03	413 880,50
Pensionskostnader	397 920,16	392 179,11
Övriga lönebikostnader	27 594,87	21 701,39
Sammanlagt	2 911 599,14	2 921 177,84
	2018	2017
Naturaförmåner	47 259,22	48 140,13
Ledningen	11 533,97	12 577,70
Övrig personal	35 725,25	35 562,43
Semesterlöneskuld	445 827,14	442 034,79

*) Bland 2018 års resultatbaserade poster har upptagits resultatpremier för år 2017 till ett belopp på 98 799,67 euro, och grunderna för dessa fastställdes först efter att bokslutet för året i fråga färdigställts.

För 2018 har en reservering för resultatpremier på 120 712,01 euro bokförts under denna post. Eftersom placeringsverksamheten gav en negativ avkastning år 2018 har betalningen av dessa premier fördröjts. Resultatpremierna för år 2018 betalas senare, förutsatt att avkastningen för åren 2019 och 2020 blir positiv.

Ledningens löner och arvoden samt resultatbaserade poster

VER:s ledningsgrupp består av verkställande direktören, placeringsdirektörerna och direktören för juridiska ärenden. Ställföreträdare för verkställande direktören Timo Viherkenttä är placeringsdirektör Maarit Säynevirta. Nominerings- och löneärenden som gäller verkställande direktören och den övriga ledningen behandlas av styrelsens nominerings- och ersättningsutskott och besluten fattas av VER:s styrelse.

År 2018 betalades sammanlagt 963 248,48 euro i löner och resultatpremier till ledningsgruppen, och verkställande direktörens andel var 241 130,77 euro.

VER har sedan 2001 tillämpat ett resultatpremiesystem som baserar sig på placeringsverksamhetens framgång. I enlighet med finansministeriets direktiv kan den årliga resultatpremien motsvara högst två månaders lön. Resultatpremien betalas under de två år som följer på det år då den fastställs. Ledningsgruppens löner och arvoden inkluderar resultatpremier för 2016 och 2017 som betalats år 2018 till ett sammanlagt belopp på 112 599,09 euro, av vilket verkställande direktörens andel var 27 501,63 euro.

Finansministeriet beslutar om månadsarvodet till VER:s styrelseledamöter. Ordförandens arvode är 1 500 euro, viceordförandens arvode 1 250 euro och ledamöternas arvode 750 euro i månaden. Ersättare får månadsarvode (750 euro) endast för de månader då de deltar i möten. VER:s styrelse fattar beslut om arvoden till placeringsdelegationen. Mötesarvodet för ordföranden för placeringsdelegationen är 500 euro, och medlemmarnas mötesarvode är 300 euro. Styrelsens och placeringsdelegationens mötesarvoden uppgick till sammanlagt 86 750 euro.

Övriga förmåner

VER:s ledning och personal har haft mobiltelefonförmån samt lunch-, kultur- och arbetsreseförmåner.

Ledningen eller personalen omfattas inte av pensionsarrangemang som avviker från statens pensionsskydd.

Bilaga 4 till Statens Pensionsfonds bokslut: Grunderna för avskrivningar enligt plan och ändringarna i dem

Tillgångsgrupp	Avskrivningsmetod	Avskrivningstid år	Årlig avskrivning, %	Restvärde € eller %
Köpta ICT-program	Jämna avskrivningar	3	33,3	0 %
Övriga utgifter med lång verkningstid	Jämna avskrivningar	5	20	0 %
Datorutrustning och kringutrustning	Jämna avskrivningar	3	33,3	0 %
Kontorsmaskiner och anordningar	Jämna avskrivningar	5	20	0 %
Kommunikationsutrustning	Jämna avskrivningar	3	33,3	0 %
Telefoncentraler och övrig kommunikationsutrustning	Jämna avskrivningar	5	20	0 %
Övriga maskiner och anläggningar	Jämna avskrivningar	5	20	0 %
Inventarier	Jämna avskrivningar	5	20	0 %

Avskrivningarna enligt plan har beräknats enligt enhetliga principer vid Statens Pensionsfond som jämna avskrivningar enligt anläggningstillgångarnas ekonomiska livstid på det ursprungliga anskaffningspriset.

Avskrivningstiden för anläggningstillgångsinventarier har ändrats så att den överensstämmer med avskrivningstiden för andra maskiner och anläggningar, dvs. till fem år (tidigare sex år).

Till övriga delar har grunderna för avskrivningar enligt plan inte ändrats under räkenskapsperioden.

Bilaga 5 till Statens Pensionsfonds bokslut: Avskrivningar av anläggningstillgångar och övriga utgifter med lång verkningstid

Materiella tillgångar	Inventarier	Sammanlagt
Anskaffningsutgift 1.1.2018	29 498,54	29 498,54
Ökningar	46 375,25	46 375,25
Minskningar	0,00	0,00
Anskaffningsutgift 31.12.2018	75 873,79	75 873,79
Akkumulerade avskrivningar 1.1.2018	-24 781,29	-24 781,29
Akkumulerade avskrivningar på minskningar	0,00	0,00
Avskrivningar enligt plan under räkenskapsperioden	-3 918,82	-3 918,82
Avskrivningar avvikande från planen under räkenskapsperioden	0,00	0,00
Nedskrivningar under räkenskapsperioden	0,00	0,00
Akkumulerade avskrivningar 31.12.2018	-28 700,11	-28 700,11
Uppskrivningar	0,00	0,00
Bokföringsvärde 31.12.2018	47 173,68	47 173,68

Värdepapper ingående i anläggningstillgångar och övriga långfristiga placeringar	Obligationer i euro	Övriga långfristiga placeringar i euro	Obligationer i valuta	Långfristiga placeringar i valuta	Sammanlagt
Anskaffningsutgift 1.1.2018	2 757 301 990,17	7 640 492 066,03	733 991 954,13	2 762 402 349,39	13 894 188 359,72
Ökningar	1 458 817 456,99	1 109 561 440,87	413 719 331,70	788 536 115,68	3 770 634 345,24
Minskningar	-1 637 745 595,82	-768 477 457,24	-171 424 376,62	-343 160 955,17	-2 920 808 384,85
Anskaffningsutgift 31.12.2018	2 578 373 851,34	7 981 576 049,66	976 286 909,21	3 207 777 509,90	14 744 014 320,11
Akkumulerade avskrivningar 1.1.2018	0,00	-200 397 857,53	0,00	-8 152 287,95	-208 550 145,48
Akkumulerade avskrivningar på minskningar	0,00	16 716 009,78	0,00	96 792,30	16 812 802,08
Avskrivningar enligt plan under räkenskapsperioden	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Avskrivningar avvikande från planen under räkenskapsperioden	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Nedskrivningar under räkenskapsperioden	0,00	-26 811 598,89	0,00	-1 882 326,81	-28 693 925,70
Akkumulerade avskrivningar 31.12.2018	0,00	-210 493 446,64	0,00	-9 937 822,46	-220 431 269,10
Uppskrivningar	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Bokföringsvärde 31.12.2018	2 578 373 851,34	7 771 082 603,02	976 286 909,21	3 197 839 687,44	14 523 583 051,01

Bilaga 6 till Statens Pensionsfonds bokslut: Finansiella intäkter och kostnader

Finansiella intäkter	2018	2017	Förändring 2018–2017
Räntor på fordringar i euro	38 480 161,76	34 279 447,35	4 200 714,41
Räntor på fordringar i valuta	27 475 013,74	24 386 057,89	3 088 955,85
Emissions-, kapital- och kursdifferenser för fordringar	13 352 156,15	26 385 560,72	-13 033 404,57
Dividender	130 954 062,77	112 918 222,64	18 035 840,13
Övriga finansiella intäkter	327 569 166,10	537 402 796,68	-209 833 630,58
Finansiella intäkter sammanlagt	537 830 560,52	735 372 085,28	-197 541 524,76

Finansiella kostnader	2018	2017	Förändring 2018–2017
Kontoavdrag för placeringar och lånefordringar	28 693 925,70	17 406 708,55	11 287 217,15
Övriga finansiella kostnader	242 185 343,90	311 374 636,22	-69 189 292,32
Finansiella kostnader sammanlagt	270 879 269,60	328 781 344,77	-57 902 075,17
Netto	266 951 290,92	406 590 740,51	-139 639 449,59

Bilaga 7 till Statens Pensionsfonds bokslut: Lån som beviljats ur fonden

Inga lån har beviljats ur Statens Pensionsfond.

Bilaga 9 till Statens Pensionsfonds bokslut: Finansiella poster och skulder i balansräkningen

31.12.2018	Under 1 år	Växlande ränta 1-5 år	Över 5 år	Under 1 år	Fast ränta 1-5 år	Över 5 år	Sammanlagt
Finansiella poster bland aktiva							
Obligationer i euro	87 514 901,52	1 500 000,00	0,00	83 938 321,33	1 284 383 566,69	1 121 037 061,80	2 578 373 851,34
Övriga långfristiga placeringar i euro	0,00	0,00	7 771 082 603,02 *)	0,00	0,00	0,00	7 771 082 603,02
Övriga placeringar i valuta	1 019 719,13	0,00	3 197 839 687,44 *)	2 378 933,91	744 893 827,51	227 994 428,66	4 174 126 596,65
Övriga kortfristiga placeringar i euro	0,00	0,00	0,00	138 937 712,80	0,00	0,00	138 937 712,80
Samlingskontofordran på staten	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kassa, banktillgodohavanden och andra finansieringstillgångar	0,00	0,00	0,00	500 195 378,02	0,00	0,00	500 195 378,02
Sammanlagt	88 534 620,65	1 500 000,00	10 968 922 290,46	725 450 346,06	2 029 277 394,20	1 349 031 490,46	15 162 716 141,83

*) Av aktier och fondandelar i euro och valuta

Bilaga 10 till Statens Pensionsfonds bokslut: Statsborgen och -garantier samt övriga ansvarsförbindelser

Bilaga 10.1: Beviljade borgensförbindelser och garantier

Statens Pensionsfond har inte beviljat borgensförbindelser eller garantier.

Bilaga 10.2: Ansvarsförbindelser

EUR eller verbal förklaring	31.12.2018	31.12.2017	Förändring 2018–2017
Ansvar för skade- och försäkringsersättningar			
Statens pensionsansvar	92 100 000 000,00	92 600 000 000,00	-500 000 000,00

Med pensionsansvar avses kapitalvärdet av de pensionsrätter som influtit inom statens pensionskydd före 31.12.2018. Räntan vid diskontering av kapitalvärdet på pensionsrätter är 2,7 %, som antas vara en realränta som överstiger framtida ändringar i inkomstnivån och indexhöjningarna av pensioner. I fråga om pensionsrätt som influtit under oavlönade perioder har kapitalvärdet beräknats på statens uppskattade kostnadsandel av utgiften för de oavlönade perioderna. Pensionsansvaret 31.12.2018 anges på indexnivån för år 2018.

Pensionsansvaret 31.12.2018 baserar sig på beräkningen av kapitalvärdet av influtna pensionsrätter på individnivå fram till 31.12.2017, utökat med en uppskattning av det nya ansvar som uppstått under 2018 och med avdrag för det frigjorda ansvaret (pensionsutgiften) med beaktande av räntan.

Statens Pensionsfonds medel används inte direkt till att betala ut pensioner, utan pensionerna inom statens pensionssystem betalas ur de anslag som reserverats i statsbudgeten. Bestämmelser om det belopp som årligen ska överföras från Statens Pensionsfond till stats-budgeten i syfte att jämna ut statens pensionsutgifter finns i lagen om statens pensionsfond (1297/2006).

Värdet på de tillgångar som utgör täckning för pensionsansvaret 31.12.2018 var 18 604 606 023,77 euro värderat till marknadspris. Dessa tillgångar består av placeringsportföljen värderad till marknadspris, kort- och

långfristiga fordringar, kortfristigt främmande kapital samt banktillgodohavanden. I värdet på de tillgångar som utgör täckning för pensionsansvaret har även beaktats samtliga öppna derivatavtal till verkligt värde. Den otäckta andelen av pensionsansvaret uppgick till cirka 73,5 miljarder euro.

De viktigaste författningarna som ansvaret baserar sig på är pensionslagen för den offentliga sektorn (81/2016) och lagen om införande av pensionslagen för den offentliga sektorn (82/2016).

Helsingfors 4.2.2019

Roman Goebel

Aktuariechef,
pensionsavgiftschef (som särskilt uppdrag)

Bilaga 10.4: Ansvarsförbindelser relaterade till derivatavtal

VER använder sig av valuta-, ränte-, aktie- och råvaruderivat i sin verksamhet. I bokföringen och bokslutet har derivaten delats in i skyddande och icke-skyddande derivat enligt användningsändamål. Valutaderivaten har huvudsakligen behandlats som skyddande och de övriga derivaten som icke-skyddande derivat. Resultatet av alla stängda och förfallna derivat har bokförts till fullt belopp som resultatpåverkande. I bokslutet har också orealiserade värdeförändringar på öppna, icke-skyddande derivat bokförts som resultatpåverkande.

Värdena och de verkliga värdena på vid bokslutstidpunkten öppna valuta- och räntederivatavtals referenstillgångar anges nedan. Avtalen värderats till marknadsvärde på bokslutsdagen eller, om sådant saknas, till ett verkligt värde som uppskattats av utomstående parter.

Öppna derivatavtal	31.12.2018	31.12.2017
Skyddande		
Valutaterminsavtal		
Referenstillgångarnas värde	2 007 020 936,16	1 948 484 955,19
Avtalens verkliga värde	6 693 539,92	27 214 551,84
Valutaoptioner		
Referenstillgångarnas värde	523 182 655,27	138 776 139,82
Avtalens verkliga värde	-1 962 237,61	1 162 687,01
Icke-skyddande		
Valutaterminsavtal		
Referenstillgångarnas värde	223 526 056,77	0,00
Avtalens verkliga värde	300 843,77	0,00
Valutaoptioner		
Referenstillgångarnas värde	533 795 017,93	0,00
Avtalens verkliga värde	2 169 215,19	0,00
Aktiefutures		
Referenstillgångarnas värde	0,00	153 123 218,73
Avtalens verkliga värde	0,00	0,00
Aktieoptioner		
Referenstillgångarnas värde	600 284 021,58	536 112 105,82
Avtalens verkliga värde	7 910 000,00	2 400,00
Räntefutures		
Referenstillgångarnas värde	422 534 781,13	720 666 571,68
Avtalens verkliga värde	-4 012 850,00	0,00

Ränteswappar (Swap)		
Referenstillgångarnas värde	277 903 930,13	515 137 163,35
Avtalens verkliga värde	-2 094 135,57	-1 200 676,37
Ränteswappsoptioner (Swaption)		
Referenstillgångarnas värde	2 211 434 934,50	764 357 074,96
Avtalens verkliga värde	4 137 568,58	3 271 174,56
Kreditriskswappar på indexnivå (Credit Default Swap)		
Referenstillgångarnas värde	45 000 000,00	12 507 295,92
Avtalens verkliga värde	490 847,61	-474 571,15
Totalavkastningsswappar (Total Return Swap)		
Referenstillgångarnas värde	17 467 248,91	111 594 539,76
Avtalens verkliga värde	723 144,10	-165 965,87

Bilaga 10.5: Ställda säkerheter

Ställda säkerheter för derivathandel	31.12.2018
Värdepapper	8 400 000,00
Kontanta säkerheter	1 980 000,00
Sammanlagt	10 380 000,00

Bilaga 10.6: Övriga fleråriga ansvarsförbindelser

Avtal	Utgifter 2018	Penningbehov 2019	Penningbehov 2020	Penningbehov 2021	Penningbehov senare	Penningbehov sammanlagt
Hyra för kontorslokaler	273 682,13	306 245,92	313 949,92	321 847,72	611 464,35	1 553 507,91

Bilaga 11 till Statens Pensionsfonds bokslut: Fonderade medel i balansräkningen

Statens Pensionsfond har inga fonderade medel i balansräkningen.

Bilaga 12 till Statens Pensionsfonds bokslut: Fonderade medel som inte ingår i balansräkningen

Statens Pensionsfond har inga fonderade medel som inte ingår i balansräkningen.

Bilaga 13 till Statens Pensionsfonds bokslut: Förändringar i skulden

Statens Pensionsfond har inga skulder.

Bilaga 14 till Statens Pensionsfonds bokslut: Maturitetsfördelning och duration avseende skulden

Statens Pensionsfond har inga skulder.

Bilaga 15 till Statens Pensionsfonds bokslut: Övriga kompletterande uppgifter som är nödvändiga för lämnande av riktiga och tillräckliga uppgifter

Riskhantering

1. Riskhantering som en del av den interna kontrollen

Med riskhantering, som utgör en del av den interna kontrollen, avses att identifiera, bedöma och begränsa väsentliga risker som orsakas av VER:s verksamhet eller den externa operativa miljön och att kontrollera dessa på lång sikt. Genom den interna kontrollen strävar man också efter att minimera risker som inte kan förutses och säkerställa en effektiv, ekonomisk och tillförlitlig verksamhet.

För väsentliga funktioner har VER skriftligt fastställda rutiner och mål som följs upp fortlöpande.

VER analyserar sin verksamhetsmiljö ur tre perspektiv: placeringsverksamheten, organisationshanteringen och den föränderliga omvärlden. Vilka metoder som används för att hantera identifierade risker beror på huruvida riskerna är önskvärda eller icke-önskvärda och huruvida de är kompenserade eller icke-kompenserade. Riskhanteringen består av både en kvalitativ riskhanteringsplan och en kvantitativ riskanalys genom kontinuerlig riskkalkylering och stresstest av portföljen.

2. Organisering, ansvar, tillsyn och rapportering av riskhanteringen

Finansministeriet ansvarar för den allmänna styrningen och tillsynen över VER, och ministeriet har rätt att utfärda allmänna föreskrifter om organiseringen av fondens förvaltning, ekonomiadministration och placeringsverksamhet. Finansministeriet tillsätter VER:s styrelse för en mandatperiod på tre år och beviljar dess ledamöter ansvarsfrihet. Finansministeriet tillsätter också VER:s revisorer. Rapporteringen av VER:s verksamhet ingår i den verksamhetsberättelse över förvaltningsområdet som finansministeriet överlämnar till riksdagen.

Enligt VER:s arbetsordning är det styrelsens uppgift att bl.a. styra fondens placeringsverksamhet, fatta beslut om fondens placeringsprinciper och godkänna en placeringsplan. En placeringsdelegation har utnämnts som stöd för beslutsfattandet om VER:s styrelsens placeringsplan. Delegationen består av sakkunniga inom placeringsbranschen och ansedda ekonomiexperter. Styrelsen fastställer riskhanteringsplanen varje år och från år 2016 även en beredskapsplan i anslutning till den. Styrelsen bedömer den interna kontrollen genom att följa den interna och externa revisionens arbete och få tillgång till tillsynsrapporter. Styrelsen godkänner också VER:s interna verksamhetsregler, inklusive insider- och handelsreglerna och verksamhetsprinciperna gällande konflikt-situationer. Styrelsen får månatligen en rapport om placeringsportföljens allokering, avkastning och risker.

Verkställande direktören ansvarar för riskkontrollen i enlighet med de principer som styrelsen fastställt i riskhanterings- och placeringsplanerna. VER har också en ekonomistadga och ett reglemente som godkänts av styrelsen och som till övriga delar fastställer verkställande direktörens och personalens befogenheter och rätt att fatta beslut. Styrelsen övervakar verkställande direktörens verksamhet och kan utöver den normala rapporteringen vid behov även höra såväl den interna revisionen som revisionskommittén. Personalens verksamhet övervakas av verkställande direktören. Riskhanteringskommittén övervakar riskerna och riskhanteringen samt upprätthåller och utvecklar principerna för riskhantering.

Revisorerna granskar varje år VER:s förvaltning, ekonomi och kon- ton. Revisorerna försäkras sig om att fondens bokslut ger riktiga och tillräckliga uppgifter om fondens ekonomi och verksamhetens resultat. Revisorerna ska också försäkra sig om att VER:s administration, finansförvaltning och bokföring är organiserad och genomförs enligt föreskrifterna. Revisionsberättelsen överlämnas till VER:s styrelse och finansministeriet.

Finansinspektionen övervakar VER:s placeringsverksamhet och iakttagandet av bestämmelserna om insideranmälan och insiderregistret. Även Statens revisionsverk granskar VER:s verksamhet och ekonomi.

3. Mål och allmänna principer för riskhanteringen

Målet för riskhanteringen är att skydda VER:s placeringstillgångar mot onödiga finansiella eller andra förluster. Genom riskhantering säkerställs att riskerna, om de realiserar, inte orsakar väsentliga ekonomiska förluster eller äventyrar verksamhetens kontinuitet, uppnåendet av verksamhetsmässiga mål eller förtroendet för VER.

Riskhantering förutsätter att besluten bereds noggrant, placeringsprocesserna iaktas omsorgsfullt och personalens kompetens säkerställs samt även datatekniska skydd, ersätтарarrangemang samt mekanismer för övervakning och godkännande. Personalen instrueras även i frågor om jäv. Vid utlokalisering av verksamhet ska VER:s ansvar för utlokaliserade uppgifter användas som utgångspunkt och tillsynsansvaret över de utlokaliserade funktionerna anammas.

Placeringsverksamhetens risknivå leds av styrelsens årliga fastställda placeringsplan och placeringsverksamhetens fullmakter och limiter. Placeringsledningen ansvarar för organiseringen av placeringsverksamheten och dess operativa risker. Funktionen portfolioanalys ansvarar för uppföljningen och rapporteringen av placeringsrisker. Riskanalysen och stresstestningen rapporteras månadsvis till riskhanteringskommittén och kvartalsvis till styrelsen.

Placeringsfunktionen som fattar placeringsbesluten verkar helt separat från den funktion som övervakar besluten. Middle office, en funktion som är oberoende av placeringsverksamheten, ansvarar för övervakningen av placeringsverksamhetens limiter i enlighet med de gränser som fastställts av styrelsen. Limitkontrollen är fortlöpande och rapporteras månatligen till VER:s riskhanteringskommitté och kvartalsvis till styrelsen. Överskridande/underskridande av limiten rapporteras omedelbart och skriftligen till verkställande direktören. Eventuella överskridningar rapporteras till styrelsen minst kvartalsvis. Ansvar för rapporteringen av överskridande/underskridande avseende respektive tillgångskategori innehas av den ansvariga portföljförvaltaren och den placeringsdirektör som ansvarar för verksamheten.

De nya placeringsinstrumenten godkänns av riskhanteringskommittén innan de tas i bruk.

Ekonomi- och värdepappersfunktionerna samordnar identifieringen och bedömningen av operativa risker. Compliance-funktionen rapporterar kvartalsvis till styrelsen om iakttagandet av insiderregler och andra regler som styrelsen utfärdar.

Cheferna ansvarar inom sina respektive ansvarsområden för organiseringen av riskhantering, intern kontroll och god förvaltning i den vardagliga verksamheten.

I beredskapsplanen, som utgör en fast del av riskhanteringen, fastställer man bland annat ersättare för kritiska funktioner och ersättande verksamhetslokaler.

3.1. RISKER I PLACERINGSVERKSAMHETEN

De centrala riskerna för VER:s verksamhet hänför sig till placeringsverksamheten. Riskhanteringen av placeringsverksamheten grundar sig på de allokeringgränser som ingår i FM:s föreläggande och som gäller ränteplaceringarnas minimibelopp och aktieplaceringarnas och de övriga placeringarnas maximibelopp.

För att uppnå en avkastning som är förenlig med de mål som satts upp för VER måste fonden ha beredskap att på ett kontrollerat sätt bära placeringsrisken. Riskerna i placeringsverksamheten orsakas av fluktuationer i placeringsinstrumentens värde och avkastning. Målet med hanteringen av placeringsverksamhetens risker är att uppnå de långsiktiga avkastningsmål som satts upp för VER.

Utöver de allokeringgränser som fastställs av FM styrs placeringsplaneringen av sådana skillnader och likheter med avseende på olika marknadsrisker som är oberoende av tillgångsklasserna. VER strävar efter att kontrollera den totala risknivån och osäkerhetsfaktorerna i placeringsverksamheten genom att sprida sina placeringstillgångar

mycket mellan placeringsstrategierna för de olika tillgångskategorierna och olika geografiska områden. Också den tidsmässiga diversifieringen och spridningen mellan de externa portföljförvaltarna är viktig. Marknadsrisker hanteras genom tillräcklig diversifiering, derivat och högklassiga marknads- och företagsanalyser.

I sin placeringsplan godkänner VER:s styrelse årligen grundallokeringen och jämförelseindexen samt limiterna för den dynamiska och taktiska allokeringen. Hanteringen av marknadsrisker innefattar på ett centralt sätt att fastställa en godtagbar risknivå för de olika placeringskategorierna inom de ramar som fastställs av styrelsen och i ljuset av det rådande marknadsläget. Med marknadsrisker avses fluktuationer i placeringsobjektens värde och avkastning. De viktigaste marknadsriskerna består av aktie-, ränte-, valuta-, kredit- samt likviditetsrisker, som, om de realiserar, kan orsaka även betydande förluster i VER:s placeringsportfölj.

De allokeringgränser per tillgångsklass som fastställs i FM:s föreläggande anger grundramarna för placeringsverksamheten, vilka som sådana leder till en diversifiering av ränte- och aktieplaceringarna. Den förväntade avkastningen i VER:s placeringsportfölj gäller till sin väsentligaste del aktieplaceringar. På motsvarande sätt hänför sig största delen av VER:s direkta marknadsrisker till den allmänna utvecklingen på aktiemarknaden. Av ränteplaceringarna fungerar placeringarna i statslån och penningmarknadsplaceringarna som ett balanserande element för aktierisken i VER:s placeringsportfölj.

Diversifieringsnyttan mellan ränte- och aktieportföljens avkastningar har minskat i takt med att räntenivån sjunkit. Kreditriskens andel av ränteportföljens risk har ökat, och andelen ränteplaceringar med låg risk som balanserar den totala avkastningen är relativt liten. Om aktieportföljen är förlustbringande kan situationen vara densamma även i fråga om ränteportföljen, eftersom de placeringar som kännetecknas av en högre risk korrelerar positivt med aktieplaceringarna. Det att diversifieringen enligt tillgångsklasser får allt mindre betydelse innebär i praktiken att det blir allt viktigare med diversifiering inom de enskilda tillgångsklasserna och diversifiering oberoende av tillgångsklasserna.

Alla VER:s placeringar är förknippade med en likviditetsrisk, men relativt sett är denna betydligt större t.ex. i fråga om icke-likvida övriga placeringar, placeringar på tillväxtmarknader och placeringar på hemmamarknaden. Den risk som hänför sig till icke-likvida produkter kompenseras av en högre förväntad avkastning.

3.2. OPERATIVA RISKER

Med operativa risker avses risk för förlust på grund av felaktiga verksamhetsinterna processer eller överraskande externa händelser, äventyrande av verksamhetens kontinuitet eller ett minskat förtroende gentemot VER. Denna typ av risker hänför sig i allmänhet till processer och rutiner, datasystem och informationssäkerhet, hantering av ryktet, möjligheter till missbruk, utlokalisering, avtal, skador på egendom och personalens kompetens.

VER strävar efter att se till att kontrollsystem inte har brister som möjliggör oavsiktliga eller avsiktliga fel eller missbruk i anslutning till placeringsverksamheten, betaltransaktioner, rapportering, informationshantering, samarbetspartnernas verksamhet eller dokumentation.

Riskerna identifieras i egenkontrollen, och deras sannolikhet och konsekvenser för VER:s verksamhet bedöms. Vid bedömningen reder man ut metoder för att hantera de olika riskerna, och de används för att förhindra och begränsa uppkomsten av risker. Risker minimeras också genom att man utvecklar kärnprocessernas kvalitet och kontinuerligt utvärderar verksamheten. Målet är att verksamheten ska vara effektiv, omsorgsfull, högklassig och lönsam.

Resultaten av bedömningarna används för att utveckla riskhanteringen.

UNDERSKRIFTER

Verksamhetsberättelsen och bokslutet har godkänts i Helsingfors den 27 februari 2019.

Statens Pensionsfonds styrelse

Jukka Pekkarinen
Ordförande

Anu Sammallahhti

Juha Kotajoki

Pirjo Mäkinen

Timo Viherkenttä
Verkställande direktör

Tuulia Hakola-Uusitalo

Olli Luukkainen

Niko Simola

Bokslutet och verksamhetsberättelsen har uppgjorts enligt god bokföringssed. Över utförd revision har i dag avgivits berättelse.

Helsingfors den 27 februari 2019

Petri Kettunen
CGR

Tuomas Koskiniemi
GR, OFGR

